

Drugsdelikten

Martin Scharenborg

Heruitgave van de Geschiedenis van het WvSr, geschreven door mr. H.J. Schmidt:

1. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426718
2. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426749
3. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426756
4. Geschiedenis van het WvSr (1881-1886), ISBN 9789463426763
5. Geschiedenis van het WvSr (1886-1901), ISBN 9789463426770

Serie geschiedenis van het strafrecht:

1. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546677
2. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546684
3. Geschiedenis van het WvSr (1886-2017), ISBN 9789462546691

Serie fraude en integriteit:

- Onderzoeken van fraude (ISBN 9789463185141)
- Voorkomen van fraude (ISBN 9789463185172)
- Fraude door ambtenaren (ISBN 9789463185271)
- Fraude door werknemers (ISBN 9789463185240)
- Fraude en accountant (ISBN 9789463185325)
- Uitkeringsfraude (ISBN 9789463185011)
- Faillissementsfraude (ISBN 9789463185073)
- Fraude in het strafrecht (ISBN 9789463185301)

Serie tuchtrecht:

- Tuchtrecht voor accountants (ISBN 9789463185905)
- Tuchtrecht voor advocaten (ISBN 9789463185943)
- Tuchtrecht voor gerechtsdeurwaarders (ISBN 9789463185929)
- Tuchtrecht voor notarissen (ISBN 9789463185882)

Serie strafrecht:

- Witwassen (ISBN 9789403625409)
- Afpakken & ontnemen (ISBN 9789403641584)
- Cybercrime (ISBN 9789463426923)
- Verkeersmisdrijven (ISBN 9789462546707)
- Bewijs in het strafrecht (ISBN 9789463425193)
- Vermogensmisdrijven (ISBN 9789463425827)
- Terrorisme (ISBN 9789463987240)
- Materieel strafrecht (ISBN 9789403634906)
- Gewelddsmisdrijven (ISBN 9789403629100)
- Overtredingen strafrecht (ISBN 9789403629094)
- Drugsdelicten (ISBN 9789403641577)

Copyright

Dit geldt alleen voor de door mij geschreven boeken, de serie geschreven door mr. Schmidt is vrij van auteursrechten.

M. Scharenborg

ISBN: 9789403641577

© 2021 M. Scharenborg

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, geluidsband, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Voorwoord

Verdovende middelen en de daaraan gerelateerde delicten zijn in verschillende wetten strafbaar gesteld: illegale drugs zijn opgenomen in de Opiumwet, legale drugs (medicijnen) zijn geregeld in de Geneesmiddelenwet en chemicaliën waarmee verdovende middelen kunnen worden gemaakt zijn opgenomen in de Wet voorkoming misbruik chemicaliën. Daarnaast is het bij drugsdelicten niet ongebruikelijk dat de Wet wapens en munitie en het Wetboek van Strafrecht (bedreigingen, mishandelingen) van toepassing zijn. Dit boek gaat over de Opiumwet.

De Opiumwet bevat zowel overtredingen als misdrijven, het betreft zowel strafrecht als bestuursrecht en bevat zowel formele als materiële strafbepalingen. Wat dat betreft is het een korte edoch complete wet. Al deze facetten komen aan bod in dit boek.

Dit gezegd hebbende, facetten van opsporing zoals opgenomen in het Wetboek van Strafvordering worden in beginsel niet behandeld. Elementaire kwesties als verdenking en cautie komen aan de orde, maar kwesties als inijkoperatie, infiltratie, pseudokoop en uitlevering blijven buiten beschouwing. Hiervoor wordt verwezen naar het boek Bewijs in het strafrecht uit de serie strafrecht.

Een inhoudelijke opmerking dien ik te maken over de wijze van citeren in dit boek. In sommige gevallen zijn citaten letterlijk opgenomen maar in de meeste gevallen zijn teksten geparafraseerd of anderszins enigszins aangepast (verkort). Aangezien zo veel bronnen zijn geraadpleegd, werd de taalstijl te verschillend om de citaten in volle omvang letterlijk weer te geven. Dit betekent dat de lezer er goed aan doet althans kan doen om de oorspronkelijke uitspraken of teksten te raadplegen, zoals opgenomen in de voetnoten.

Tot slot moet opgemerkt worden dat gebruik is gemaakt van eigen werk. Met name de boeken Geschiedenis van het WvSr, Bewijs in het strafrecht en Materieel strafrecht zijn gebruikt voor dit boek.

Martin Scharenborg, 2021

Inhoudsopgave

1 Algemeen.....	11
1.1 Begrippen.....	11
1.2 Geschiedenis.....	12
1.2.1 In den beginne.....	12
1.2.2 Opiumoorlogen.....	14
1.2.3 The war on drugs.....	15
1.2.4 Commercie.....	16
1.3 Drugs.....	18
2 Wet- en regelgeving.....	23
2.1 Verdragen.....	23
2.2 Wet- en regelgeving.....	24
2.2.1 Huidige wetgeving.....	24
2.2.2 Toekomstige wetgeving.....	33
2.3 Beleidsregels.....	37
2.3.1 Algemeen.....	37
2.3.2 Geringe hoeveelheid voor eigen gebruik.....	39
2.3.3 Vijf planten.....	42
2.3.4 Gedoogbeleid.....	43
2.4 Algemene Plaatselijke Verordening.....	46
3 Bevoegdheden.....	49
3.1 Het onderzoek.....	49
3.1.1 Opsporingsambtenaren.....	49
3.1.2 Opsporingsonderzoek.....	51
3.1.3 Hulpverlening.....	54
3.1.4 Controle.....	56
3.1.5 Beperkingen grondrechten.....	59
3.1.6 Rechtsmacht.....	61
3.2 De verdachte.....	67
3.2.1 Algemeen.....	67
3.2.2 Redelijk vermoeden van schuld.....	68
3.2.3 Cautie.....	76
3.2.4 Zwijgrecht.....	80
3.2.5 Toestemming.....	82
3.3 Algemene wet op het binnentreden.....	86
3.3.1 Reikwijdte.....	86
3.3.2 Achtergrond.....	87
3.3.3 Legitimatie.....	88
3.3.4 Machtiging.....	89
3.3.5 Vergezellen door anderen.....	95

3.3.6 Toegang.....	95
3.3.7 Vormverzuim.....	96
3.4 Toegang tot vervoersmiddel en/of plaats.....	97
3.4.1 Algemeen.....	97
3.4.2 Juridisch kader.....	102
3.4.3 Bestanddelen artikel 9, eerste lid, aanhef, Opiumwet.....	102
3.4.4 Bestanddelen artikel 9, eerste lid, onder a, Opiumwet.....	104
3.4.5 Bestanddelen artikel 9, eerste lid, onder b, Opiumwet.....	106
3.5 Onderzoek kleding.....	107
3.5.1 Algemeen.....	107
3.5.2 Juridisch kader.....	109
3.5.3 Bestanddelen.....	109
3.6 Inbeslagname en uitlevering.....	111
3.6.1 Algemeen.....	111
3.6.2 Juridisch kader.....	114
3.6.3 Bestanddelen.....	115
3.7 Urineonderzoek.....	117
3.7.1 Algemeen.....	117
3.7.2 Juridisch kader.....	118
3.7.3 Bestanddelen.....	119
4 Delicten.....	121
4.1 Algemeen.....	121
4.1.1 Inleiding.....	121
4.1.2 Testen drugs.....	122
4.1.3 Sterkte van de drugs.....	128
4.1.4 Vervangen van de drugs.....	130
4.1.5 Tegenonderzoek niet meer mogelijk.....	131
4.1.6 Feiten van algemene bekendheid en ervaringsregels.....	132
4.1.7 Medeplegen.....	136
4.1.8 Medeplichtigheid.....	141
4.1.9 Strafuitsluitingsgronden.....	146
4.1.10 Samenloop.....	152
4.2 Verbod in-/uitvoer drugs.....	156
4.2.1 Algemeen.....	156
4.2.2 Juridisch kader.....	163
4.2.3 Bestanddelen artikel 2A/3A Opiumwet.....	164
4.2.4 Bestanddelen artikel 1, vierde en vijfde lid, Opiumwet.....	165
4.2.5 Bestanddelen artikel 3c Opiumwet.....	167
4.3 Verbod telen, bereiden, ... vervoeren van drugs.....	167
4.3.1 Algemeen.....	167
4.3.2 Juridisch kader.....	168
4.3.3 Bestanddelen artikelen 2B/3B Opiumwet.....	168
4.3.4 Bestanddelen artikel 3c Opiumwet.....	174

4.4	Verbod aanwezig hebben van drugs.....	176
4.4.1	Algemeen.....	176
4.4.2	Landbouwexcepte.....	177
4.4.3	Juridisch kader.....	178
4.4.4	Bestanddelen artikelen 2C/3C Opiumwet.....	178
4.4.5	Bestanddelen artikel 3c Opiumwet.....	184
4.5	Verbod vervaardigen van drugs.....	184
4.5.1	Algemeen.....	184
4.5.2	Juridisch kader.....	186
4.5.3	Bestanddelen artikelen 2D/3D Opiumwet.....	187
4.5.4	Bestanddelen artikel 3c Opiumwet.....	188
4.6	Verbod openbaarmaking.....	188
4.6.1	Algemeen.....	188
4.6.2	Juridisch kader.....	189
4.6.3	Bestanddelen.....	189
4.7	Verbod receptuur.....	190
4.7.1	Algemeen.....	190
4.7.2	Juridisch kader.....	191
4.7.3	Bestanddelen.....	192
4.8	Vorbereidingshandelingen harddrugs.....	193
4.8.1	Algemeen.....	193
4.8.2	Juridisch kader.....	198
4.8.3	Bestanddelen artikel 10a, eerste lid, Opiumwet.....	198
4.8.4	Bestanddelen artikel 10a, tweede lid, Opiumwet.....	206
4.9	Vorbereidingshandelingen softdrugs.....	207
4.9.1	Algemeen.....	207
4.9.2	Juridisch kader.....	213
4.9.3	Bestanddelen artikel 11a Opiumwet.....	213
4.10	Deelneming criminele drugsorganisatie.....	222
4.10.1	Algemeen.....	222
4.10.2	Juridisch kader.....	224
4.10.3	Bestanddelen artikel 11b, eerste lid, Opiumwet.....	224
4.10.4	Bestanddelen artikel 11b, tweede lid, Opiumwet.....	228
5	Sancties Opiumwet.....	231
5.1	Overtreding of misdrijf.....	231
5.2	Sancties harddrugs.....	232
5.2.1	Algemeen.....	232
5.2.2	Juridisch kader.....	232
5.2.3	Bestanddelen artikel 10, eerste en tweede lid, Opiumwet.....	232
5.2.4	Bestanddelen artikel 10, zesde lid, Opiumwet.....	233
5.3	Sancties softdrugs.....	235
5.3.1	Algemeen.....	235
5.3.2	Juridisch kader.....	236
5.3.3	Bestanddelen artikel 11, derde lid, Opiumwet.....	236
5.3.4	Bestanddelen artikel 11, vijfde lid, Opiumwet.....	242

5.3.5 Bestanddelen artikel 11, zesde lid, Opiumwet.....	243
5.3.6 Bestanddelen artikel 11, zevende lid, Opiumwet.....	245
5.4 Verhogen geldboete.....	246
5.4.1 Algemeen.....	246
5.4.2 Juridisch kader.....	246
5.4.3 Bestanddelen.....	246
5.5 Richtlijnen.....	247
5.5.1 Algemeen.....	247
5.5.2 Rechstersrichtlijnen: LOVS.....	248
5.5.3 Richtlijnen OM.....	251
5.6 Verplichte verbeurdverklaring of onttrekking.....	252
5.6.1 Algemeen.....	252
5.6.2 Juridisch kader.....	253
5.6.3 Bestanddelen.....	253
6 Sancties bestuursrecht.....	257
6.1 Algemeen.....	257
6.2 Bestuurlijke boete.....	257
6.2.1 Algemeen.....	257
6.2.2 Juridisch kader.....	257
6.2.3 Bestanddelen.....	257
6.3 Wet Damocles: sluiten drugspand.....	259
6.3.1 Algemeen.....	259
6.3.2 Juridisch kader.....	261
6.3.3 Bestanddelen artikel 13b, eerste lid, Opiumwet.....	261
6.3.4 Bestanddelen artikel 13b, tweede lid, Opiumwet.....	262
7 Ontheffing.....	265
7.1 Algemeen.....	265
7.2 Ontheffing verbod soft- en harddrugs.....	265
7.2.1 Algemeen.....	265
7.2.2 Juridisch kader.....	265
7.3 Eigen geneeskundig gebruik.....	266
7.3.1 Algemeen.....	266
7.3.2 Juridisch kader.....	266
7.3.3 Bestanddelen.....	267
7.4 Vergoeding ontheffing.....	267
7.4.1 Algemeen.....	267
7.4.2 Juridisch kader.....	268
7.4.3 Bestanddelen.....	268
7.5 Voorwaarden ontheffing.....	268
7.5.1 Algemeen.....	268
7.5.2 Juridisch kader.....	269

7.6 Weigering- en intrekingsgronden.....	270
7.6.1 Algemeen.....	270
7.6.2 Juridisch kader.....	271
7.7 Van rechtswege vervallen.....	272
7.7.1 Algemeen.....	272
7.7.2 Juridisch kader.....	272
7.8 Ontheffing teelt.....	273
7.8.1 Algemeen.....	273
7.8.2 Juridisch kader.....	274
Bijlagen.....	277
Algemene wet op het binnentreden (versie 06-08-2021).....	279
Opiumwet (versie 22-07-2021).....	283
LIJST 1.....	292
LIJST 2.....	302
Paddo's.....	305
Opiumbesluit (versie 22-07-2021).....	313
Uitvoeringsregeling Opiumwet (versie 22-07-2021).....	321
Aanwijzing Opiumwet (versie 22-07-2021).....	323
Richtlijn Opiumwet, harddrugs 5.18 (versie 22-07-2021).....	335
Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, harddrugs.....	345
(versie 22-07-2021).....	345
Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, inzake quat.....	353
(versie 22-07-2021).....	353
Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, softdrugs.....	355
(versie 22-07-2021).....	355
Richtlijn voor strafvordering voorbereiding/bevordering synthetische drugs (art. 10a Opiumwet).....	361
(versie 22-07-2021).....	361
Toelichting Serie fraude en integriteit.....	367
Toelichting Serie tuchtrecht.....	369
Toelichting Serie Geschiedenis van het WvSr.....	370
Toelichting Serie strafrecht.....	371

Hoofdstuk 1 Algemeen

1.1 Begrippen¹

De basis van veel verdovende middelen is opium. Tegenwoordig gaat het niet alleen meer om planten die verdovende werking hebben maar wordt het ook synthetisch geproduceerd. Maar wat is opium?

Opium is “het ingedroogde melksap van de opiumpapaver of slaapbol (*Papaver somniferum*).” De term '*somniferum*' betekent 'slaap brengend'.

Uit opium worden verschillende middelen geëxtraheerd die opiaten worden genoemd. Hetgeen weer niet betekent dat alle opiaten uit opium worden gemaakt.

Dit alles maakt duidelijk dat de Opiumwet een achterhaalde term is voor de duiding van strafbare verdovende middelen of drugs. Opium is slechts een deelverzameling hiervan.

Maar ook de term verdovende middelen is niet veel beter. Veel drugs hebben stimulerende werking in plaats van verdovende werking. Daarover later meer.

Is Drugswet dan een term die beter de lading dekt? Ja, maar dat zou internationaal tot verwarring kunnen leiden. De term drugs is afkomstig van het Middelnederlandse woord *droge*. *Droge* is afgeleid van *drogist*. De *drogist* verkoopt al sinds de Middeleeuwen middelen tegen ziektes en kwalen. De Fransen namen de term over en noemden het *drogue*, waarna de Engelsen het aanpasten naar *drugs*. En dat is de term die wij thans gebruiken. Met één verschil: wordt met drugs in het buitenland legale en illegale middelen bedoeld, bij ons worden de legale middelen medicijnen genoemd en de illegale middelen drugs.

Nu de herkomst van opium nader geduid is, wat is de herkomst van enkele andere benamingen van veelvoorkomende drugs?

- **cocaïne:** Vernoemd naar de cocaplant waar het uit gehaald wordt.
- **crack:** Dit ontstaat als cocaïne wordt gekookt met ammoniak. Vaak wordt dit vervuild met maagzout. Dat lost niet op, zodat er meer (onzuivere) *crack* overblijft. Deze vervuiling knettert bij het indrogen, ergo de naam.
- **heroïne:** Betekent 'heldhaftige' in het Duits. Dit beschrijft het gedrag dat medewerkers van farmaciebedrijf Bayer voelden toen zij het gebruikten;
- **morfine:** Vernoemd naar de Griekse god Morpheus van de slaap, een verwijzing naar het narcosemiddel dat het is.
- **speed:** Dit zijn amfetaminen. De term verwijst naar het versnellen van lichaamsfuncties van de gebruiker na inname.

¹ <https://historiek.net/drugs-geschiedenis-historisch-perspectief/141332/>; <https://nl.wikipedia.org>;
<https://amphetamines.com/amphetamines/what-is-the-amphetamine-speed>;

- **ectasy (XTC)**: Meestal bestaat de werkzame stof uit deze pillen uit amfetamine. De naam verwijst naar extase, een verlichte staat van emotie (trance), zijnde het gevoel dat de pil opwekt bij de gebruiker.
- **hennep**: Dit is een familie van planten die bekend staan als de *Cannabaceae*, met name de *Cannabis sativa*. Ergo de naam cannabis.
- **hasj**: Dit is de verkorte aanduiding voor *hasjiesj* en is Arabisch voor gras, gedroogd kruid. Hetgeen de Engelse termen *gras* en *weed* verklaart.²
- **qat**: De naam komt van de plant *Catha edulis*, ook wel Miraa-plant geheeten. De werkzame stof in de plant is *cathinon*, hetgeen de naam qat verklaart.

Andere drugsnamen zijn vaak afkortingen van de chemische samenstelling van de stof, zoals LSD (d-lysergzuurdiethylamide), PCP (1-(1-phenylcyclohexyl) piperidine), GHB (gamma-hydroxyboterzuur), THC (tetrahydrocannabinol).

Tot slot worden de termen **uppers** en **downers** gebruikt. De eerste groep drugs zijn stimulerend, de gebruiker wordt meer bewust van de omgeving. De tweede groep zijn verdovend van aard. Dit wordt in paragraaf 1.3 nader toegelicht.

1.2 Geschiedenis

1.2.1 In den beginne³

Geestverruimende middelen zijn er al zo lang als de mens er is. Het was alleen een kwestie van ontdekken: degene die voor het eerst aan een kikker likte, een cocoblad kauwde, een magische paddenstoel at. Het was niet alleen een kwestie van ontdekken maar ook van overleven. Want niet zelden ontstaan deze effecten omdat het lichaam de stof als een vergif ervaart en daarop reageert. Die reactie is de werking die de gebruiker wenst. Totdat het te ver gaat. Mensen kunnen dood gaan aan het gebruik van drugs.

Het gebruik van drugs gaat ver in te tijd terug.

Papaver werd al geteeld in het Nabije Oosten (Zuidwest-Azië) in de periode 4000 – 2000 vChr.

Het waren de Inca-indianen die de werking van de cocoplant ontdekten. Het hielp tegen hoogziekte en zorgde dat men kon blijven doorwerken als men moe was.

² De Engelse en Franse term voor huurmoordenaar (*assassin*) is afkomstig van de *Hasjhashin* (Assassijnen). Deze naam werd gegeven aan de Fedajien, een sekte krijgers die *Hasjhashin* werden genoemd (betekende hasjeters). De krijgers zouden de roes gebruiken om het zelfbewustzijn tijdens hun moordwerk te onderdrukken.

³ <https://historiek.net/drugs-geschiedenis-historisch-perspectief/141332/>; <https://www.ewmagazine.nl/kennis/achtergrond/2016/08/van-kickers-likken-tot-flakka-een-greep-uit-de-opmerkelijkste-drugshypes-336120/>;

Andere indianen, die uit het Amazonegebied, ontdekten de werking van de Ayahuasca-plant (de 'slingerplant van de ziel'). Dit werd gebruikt om in trance te komen om zo in contact te treden met de voorouders. Het wordt nog steeds in bepaalde kerkelijke ceremonies gebruikt, met name in Brazilië.

Ook de Romeinen gebruikten drugs. Dit werd gebruikt door priesters om visioenen op te wekken, maar het werd ook door burgers gebruikt voor het genot dat ervan verkregen werd.

Nu betrof voorgaande allemaal natuurlijke producten: planten of dieren. De omslag kwam toen alchemist Paracelsus (1493-1541) opium in alcohol oplosste en zo een tinctuur maakte, genaamd laudanum. Dit werkte als pijnstiller. Hij had opium omgetoverd in een medicijn.

Andere wetenschappers borduurden daarop voort. Apotheker Friedrich Sertürner (1783-1841) isoleerde de stof uit opium dat voor slaap zorgt en noemde het morfine. Vernoemd naar de Griekse god van de slaap, Morpheus. Het middel werd door Laudanum-verslaafden gebruikt. Helaas, morfine was nog krachtiger en nog verslavender.

Een eeuw later wordt dezelfde fout herhaald. Felix Hoffmann (1868-1946) werkte voor het farmaceutische bedrijf Bayer en had daar de aspirine uitgevonden. Helaas ontdekte hij ook heroïne.⁴ Bayer zette heroïne in de markt als een medicijn tegen morfineverslaving. Niet wetende dat heroïne in de lever wordt omgezet in morfine. Zij het nog krachtiger dan morfine. Het middel tegen de verslaving werd (weer) verslavender.

De ontwikkeling van morfine ging maar door. In 1960 werd fentanyl ontdekt door baron Janssen, een Belgisch arts en farmacoloog. Hoewel het nu niet meer werd gepresenteerd als een middel om van verslaving af te komen is het middel weer sterker dan de voorganger. Het is maar liefst 100x sterker dan morfine. Het wordt in het ziekenhuis als pijnstiller gebruikt.

Iets dat zo sterk is moet wel in de drugscene misbruikt worden. Dus begon men deze (levensgevaarlijk sterke) drug te misbruiken als verdovend genotmiddel. Vanaf 2006 ontdekte men in Amerika dat fentanyl versneden werd met heroïne. Het heeft tot duizenden doden geleid. En dat is ook niet vreemd omdat 2 mg fentanyl voor een volwassene fataal kan zijn. Fentanyl is ook de stof waar de zangers Prince en Michael Jackson aan overleden zijn.

En nog is het niet genoeg. Inmiddels is er het opiaat Sufentanil. Dit is 10x sterker dan fentanyl en dus 1.000x sterker dan morfine. Ook dat al misbruikt gaan worden en ook daar zullen mensen aan gaan overlijden.

Nu was de papaverplant een geliefd object voor nadere studie van diens werking, maar anderen kozen voor de cocoplant om nader te bestuderen. Cocaïne werd ontdekt door een promovendus Chemie van de Duitse universi-

⁴ Feitelijk is de uitvinder de Engelse chemicus Charles Romley Alder Wright. Hij ontwikkelde het opiaat in 1874. Maar het was Hoffman die het - onafhankelijk van Wright - ook ontwikkelde en via het bedrijf kon produceren voor de markt.

teit Göttingen. Hij maakte in 1859 een extract van de cocabladeren met de werking die wij thans kennen. Hij noemde het cocaïne.

Niet alles ging bewust, soms was de drug een onbedoeld bijeffect. Het was in 1938 toen – per ongeluk – Albert Hofmann LSD ontdekte. De Zwitserse scheikundige onderzocht lyserginezuur. Hij combineerde het een en ander en raakte op den duur bedweld door – naar later genoemd – LSD.

1.2.2 Opiumoorlogen⁵

Zoals altijd, als een product geld oplevert, raken handelaren geïnteresseerd. Zeker een product dat diens eigen vraag creëert door het verslavende effect ervan. Moreel-ethisch besef lijkt vooral een hindernis te zijn voor de handelaar om te nemen. Het gevolg ervan werd pijnlijk duidelijk in de Opiumoorlogen. De val van een keizerrijk.

China was onder de Qing dynastie een gesloten land. Langzaam begon handel met het westen te ontstaan en wat brachten die? Vuurwapens, specerijen, zilver en opium. De keizer zag de verwoestende werking ervan onder zijn bevolking. In 1830 waren twaalf miljoen Chinezen verslaafd aan opium. De verslaafden betaalden met zilver, er verdween zoveel zilver uit China naar Groot-Brittannië dat de Chinese economie ontwricht raakte. En door de verslaving ook de maatschappij.

Genoeg was genoeg. Keizer Daoguang had eerder al opium verboden, maar voor het westen (vooral de Britten) was het veel te winstgevend om op geven. De Britten bleven de opium China binnensmokkelen. De keizer gaf daarom in 1839 de opdracht tot het vernietigen van 20.000 kisten van in beslag genomen opium. Een volledig begrijpelijke en legale actie daar het illegale goederen betroffen. Maar hierdoor raakten de Britten de helft van hun jaarlijkse illegale omzet kwijt. In reactie hierop stuurden de Britten een oorlogsvloot naar China. Zij vielen de Chinese kust aan. Dit was de Eerste Opiumoorlog. De Chinezen waren niet toegerust tegen de moderne schepen van de Britten. Zij verloren de oorlog.

De keizer moest bij de vredesonderhandelingen onbepaalde handel toestaan. Daarnaast moesten de Chinezen schadevergoeding betalen voor de illegale drugs die zij vernietigd hadden omdat zij de verslaving en illegale handel wilden tegengaan. China was vernederd door het Westen. Het leidde in 1858 tot de Tweede Opiumoorlog. China verloor weer. Ditmaal van zowel de Britten als de Fransen. Er werden nog meer restricties opgelegd.

De keizer raakte ernstig verzwakt door het verliezen van de twee oorlogen en de gevolgen daarvan. Er ontstond onrust in het land. Een dynastie die startte in 1644 zou eindigen in 1912. De republiek China werd geboren op de as van

⁵ <https://kunst-en-cultuur.infonu.nl/geschiedenis/99031-de-opiumoorlogen.html>; <https://nl.wikipedia.org/wiki/Opiumoorlogen>

de Opiumoorlogen.⁶ Een langdurige wantrouwen jegens het Westen was het gevolg. In het Westen mogen de Opiumoorlogen dan bijna vergeten zijn, dat is zeer zeker niet het geval in China. Daar is het het bewijs van de onbetrouwbaarheid van het Westen.

Wat de Opiumoorlogen duidelijk maakten aan criminelen zijn de enorme winsten die met drugshandel kunnen worden bereikt en hoe ver mensen gaan om die winsten veilig te stellen. Een somber vooruitzicht voor het geweld dat zou volgen door de Colombiaanse en Mexicaanse drugskartels.

1.2.3 *The war on drugs*

Hoewel Nancy Reagan met de leuze “*just so no*” (hetgeen nu net het probleem is met drugs, het is niet gewoon even neen zeggen, daar is het te verslavend voor) het boegbeeld werd van de *The war on drugs*, was het president Nixon die de term voor het eerst gebruikte in een speech voor het congres in 1971. Het is geen echte oorlog, zoals de Opiumoorlogen dat wel waren. Hier was niet een land de vijand, maar de drugsproducenten en -dealers. De ‘oorlog’ bestond uit militaire steun aan onder andere Colombia, uit militair ingrijpen (zoals het afzetten van dictator Noriega in Panama) en uit het hard aanpakken van drugshandel in Amerika door verhoogde straffen en meer geld naar de *Drugs Enforcement Agency*.

Het was een oorlog die nooit werd gewonnen. Sterker nog, in de jaren tachtig werd pas goed duidelijk wat de gevolgen waren. Drugsgeld werd geïnvesteerd in Amerika (vooral Florida). Banken werden gecorrumpeerd. Hier vond ondermijning plaats van de legale economie. Het was dan ook Amerika was witwassen strafbaar werd gesteld, waar de overheid hard optrad tegen de onderwereld en corrupte zakenlui.

Door de oorlog sloegen de Colombiaanse kartels, met name Pablo Escobar met zijn Medellin-kartel, hard terug. Bomaanslagen waren aan de orde van de dag. Het was oorlog in Colombia. Het ging hard tegen hard. Na de dood van Pablo Escobar nam het Cali-kartel de macht over. Maar dat duurde niet lang.

De Mexicaanse kartel verzorgden het transport van Colombia naar de Verenigde Staten. Zonder hen was er geen product in de Verenigde Staten, hun macht groeide. Op den duur namen zij de controle over van de Colombianen. Nu is het Mexico dat een oorlogsgebied lijkt. Wat dat betreft is de term *War on drugs* niet helemaal onjuist. De kartels interesseert het niet wie dood gaan, zolang de drugs en daardoor het geld, maar blijft stromen.

Mexico kent inmiddels een lange geschiedenis van drugsgeweld. Het houdt nog steeds niet op.

⁶ Eenzelfde fout maakte het Westen na WO I. Een vernederend Vredesverdrag van Versailles zou een grote rol spelen als aanleiding voor WO II.

De Verenigde Staten zijn nu een andere weg ingeslagen. De illegale harddrugs lijken vervangen te zijn door nog sterkere legale opiaten die zeer eenvoudig via artsen te krijgen zijn. Een drugsdealer met een medische opleiding. En de softdrugs? Veel staten kiezen voor legalisatie van marihuana. Niet alleen voor medische doeleinden, ook voor recreatief gebruik. Wie had dat verwacht? Amerika gidsland voor softdrugs. En Nederland? Die experimenteert nog steeds.

1.2.4 Commercie⁷

Als een stof een bepaalde werking heeft (een geur, kleur of effect) dan stoppen bedrijven het al snel in hun producten. Zolang het maar verkoopt. Zo stopten bedrijven tot in de 19de eeuw chromaatgeel in snoepgoed om de kleur geel te krijgen. Hetgeen een sterk toxisch goedje is. Of wat te denken van arseen en lood in verfkleuren waar schilders letterlijk gek van werden? Of het kankerverwekkende chroom6 in antiroestverf dat Defensie tot voor kort nog gebruikte?

Het zal dan ook niet verbazen dat zonder keuringsdienst van waren drugs al snel werd gebruikt voor allerlei kalmerend middeltjes:

- laudanum (tinctuur van opium) werd gebruikt als pijnstillers en middel tegen hoest en diarree. En voor huilende baby's was er opiumstroop;
- de oorspronkelijke receptuur van Coca-cola bevatte extract van coca-bladeren en kola-noten. Maar Coca-cola werd in 1885 dan ook gepromoot als een medicinale vloeistof. Later is dit verdwenen.
- zo werd in 1885 reclame gemaakt voor cocaïne-tanddruppels.

Toch is voorgaande vreemd als je beseft dat morfine werd gebruikt in het Amerikaanse leger en dat na de Amerikaanse burgeroorlog (in 1865) zo'n 45.000 verslaafde soldaten terugkeerden naar huis. Men moest zich bewust zijn geweest van het verslavende effect. Dit was ook bekend geworden door de Opiumoorlogen. Hetgeen doet afvragen waarom 20 jaar later nog steeds cocaïne-tanddruppels werden verkocht.

Waar verslaving is zijn klanten en waar klanten zijn is een markt. In 1900 werd in Nederland de Nederlandsche cocaïne-fabriek opgericht. Het was een grote speler op de wereldmarkt voor cocaïne. Een markt die al wel snel na oprichting werd verkleind. Hoewel de Opiumwet 1919 alleen nog maar een vergunning vereiste voor de fabriek bepaalde de Opiumwet 1928 dat cocaïne niet meer voor genot mocht worden verkocht, alleen nog voor medicinaal gebruik. In de jaren 70 nam AkzoNobel het bedrijf over en ging het verder onder de naam NCF.

⁷ <http://www.medicijnen-op-maat.nl/Verslaving/opiaten.htm>; https://www.nlwiki.org/wiki/Nederlandsche_Coca%C3%AFnefabriek; <https://www.jellinek.nl/informatie-over-alcohol-drugs/drugs/heroïne/algemeen/>; <https://www.drugabuse.gov/drug-topics/opioids/opioid-overdose-crisis>

Nu zorgden de drugsverdragen met lokale wetgeving (zoals de Opiumwet) ervoor dat drugsgebruik aan banden werd gelegd. Maar dat hield bedrijven niet tegen. Het is een kwestie van de gaten in de wetten vinden. Medicinaal gebruik leek de oplossing. Maar dit zou om slechts een beperkte groep gebruikers gaan. Niet echt winstgevend. Dus gingen de medicijnfabrikanten aan de slag om de poortwachters tot de gezondheidszorg, de huisartsen, te paaien. Schrijf sneller en vaker zwaar verslavende medicijnen voor. En dat lukte in de Verenigde Staten. Het gevolg? In 2014 gebruikten 92 miljoen Amerikanen (38% van de bevolking) voorgeschreven opiaten. Een op de drie Amerikanen gebruikte zeer zware verdovende middelen. Allemaal legaal. En volstrekt slopend voor de gebruiker. De huisarts werd de drugsdealer. De medicijnfabrikant de drugsproducent.

Het duurde wat jaren maar inmiddels heeft de (legale) opiatencrisis de (illegale) drugs crisis in zijn hemd laten staan. De Amerikaanse *Drug Enforcement Administration* noemt het opiaatgebruik sinds 2015 een epidemie. De opiatencrisis komt niet zozeer van heroïne, als wel van legale pijnstillers als oxycodon, Vicodin, fentanyl en tramadol.⁸

De cijfers zijn schrikbarend. Met 5% van de wereldbevolking verbruikt Amerika 80% van de wereldproductie aan opiaten. De DEA stond toe dat de productiequota voor de farmaceutische industrie voor oxycodon van 3.500 kg in 1993 naar 137.000 kg in 2015 steeg. Iedereen verdiende er veel geld aan. Maar nu worden de maatschappelijke problemen duidelijk. Niet in de laatste plaats omdat 80% van de heroïneverslaafden in Amerika begon met legale opiaten. Maar ook omdat *soccermoms* ineens verslaafd raakten. Dat was blijkbaar een brug te ver voor de politiek. Ineens noemde de Amerikaanse president het een opiatencrisis en werd het serieus genomen. In 2019 overleden bijna 50.000 mensen aan opioatenverslaving. De schade per jaar wordt geschat op 78,5 miljard dollar. De Amerikaanse vereniging van actuarissen schat de totale schade op 631 miljard dollar. Wat dat betreft is het een 'koopje' dat de drie grootste Amerikaanse medicijn distributeurs en de medicijnfabrikant Johnson & Johnson aan het onderhandelen zouden zijn over een schikking van 26 miljard dollar.⁹

8 <https://nl.wikipedia.org/wiki/Opio%C3%AFdenecrisis>

9 <https://www.nu.nl/economie/6146749/farmaceuten-willen-voor-26-miljard-dollar-schikken-in-opiaten-zaak-vs.html>

1.3 Drugs¹⁰

Drugs beïnvloeden de werking van de hersenen. Softdrugs zijn geestelijk verslavend, harddrugs zijn ook nog lichamelijk verslavend. Er kan op vele wijzen onderscheid worden gemaakt in drugs:

- legaal of illegaal;
- plantaardig of synthetisch;
- softdrugs (lijst II) of harddrugs (lijst I);
- werking op de hersenen en het lichaam: stimulerend (s), verdovend (v) en/of hallucinerend (h).

(veelvoorkomende) drugs					
illegaal					legaal
planten				chemisch ¹¹	
coca	papaver	cannabis	overige		
cocaïne (s) crack (s) cocablad (s)	opium (v) laudanum (v) morfine (v) heroïne (v) methadon (v) codeïne (v)	THC (v/h) hennephars (v) hennepolie (v) <u>hennep</u> (v) <u>hasjiesj</u> (h)	<u>paddo's</u> (h) ¹⁴ <u>truffels</u> (h) <u>gat</u> (s) ¹⁵ ayahuasca (h)	LSD (h) XTC (s/h) <i>speed</i> (s) ketamine (s/h) <i>crystal meth</i> (s) 2-cb (s) 4-fmp/4-fa (s) fentanyl (v) GHB (v) PCP (h)	tabak (s) alcohol (v) lachgas (v) lijm (v) poppers (v) verfverdunner (v) medicijnen ¹² planten ¹³

Stimulerende drugs (*uppers*) worden gebruikt als men zich energiek wil voelen. Niet zelden wordt het als partydrug gebruikt om te blijven feesten.

Verdovende drugs (*downers*) worden gebruikt als men gevoel wil uitsluiten of verdoven. Daar waar de *upper* wordt gebruikt om te 'leven' wordt de *downer* gebruikt om niet te hoeven 'leven'.

Hallucinerende drugs worden gebruikt als men aan de realiteit wil ontsnappen, aan het 'leven'.

Sommige drugs hebben combinaties van voormelde werking, al dan niet door wijziging van de dosis.

Een zeer korte beschrijving van voormelde drugs:

10 <https://www.trubendorffer.nl/kennis/soorten-drugs/>; <https://www.jellinek.nl/vraag-antwoord/wat-is-de-geschiedenis-van-heroine/>; <https://historiek.net/felix-hoffmann-uitvinding-aspirine-heroine/76469/>; <https://nl.wikipedia.org/>; <https://www.farmacotherapeutischkompas.nl/bladeren/preparaat-teksten/s/sufentani/>; <https://www.drugsinfoteam.nl/drugsinfo/4-fa/feiten/>; <http://www.vicdrugguide.org.au/handbook/ch01s06.php>; <http://typesofdrugs.org/>; [https://nl.wikipedia.org/wiki/Crack_\(drug\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Crack_(drug))

11 Er is gekozen voor de term chemisch in plaats van synthetisch. Zo is heroïne een synthetische drug. Door de wijze van synthese is het veel sterker dan morfine. Doel van schema is de herkomst aan te geven.

12 De werking van medicijnen is zo divers dat alleen de groepnaam is opgenomen.

13 Verschillende planten zoals Peyote of de nachtschadefamilie (zeer giftig tot dodelijk) hebben hallucinerende werking maar zijn niet strafbaar. De stof die daarin zit vaak wel, zoals mescaline.

14 De stof in paddo's (geconcentreerd) staat op lijst I; de natuurproducten op lijst II (soortgelijk bij hennep)

15 De stof in de plant is strafbaar maar niet de plant zelf.

- **2cb:** Dit bestaat als pil of poeder. De werking lijkt op pado's en LSD. Chemisch lijkt het op mescaline (de stof die in peyote zit).
- **4fmp:** Hiermee wordt bedoeld 4-FA (4-fluoramfetamine). Dit bestaat als pil of poeder. Het werd voorheen als versnijdingsmiddel gebruikt voor amfetamine. Nu wordt het ook gebruikt als zelfstandige drug.
- **alcohol:** Deze vloeibare stof verdooft de hersenen.
- **ayahuasca:** De naam betekent 'slingerplant voor de ziel' en komt uit Zuid-Amerika. Er wordt thee van de plant getrokken. De werkzame stof is dimethyltryptamine (DMT). Het leidt tot een sterke roes met visuele hallucinaties. Overgeven lijkt vast onderdeel van de trip te zijn. Vaak ook een *bad trip*.
- **cocaïne:** Dit is een extract van de cocaplant. Het wordt ook wel coke genoemd. Het kan worden gesnoven, gerookt, of geïnjecteerd. Het kan zelfs als oogdruppels ingenomen worden. Op korte termijn verdwijnt honger, gevoel van veel energie. Hetgeen erg kort duurt en dan omslaat.
- **codeïne:** Dit wordt van morfine gemaakt, het is een zwakke pijnstiller. Dat het toch verslavend kan zijn komt omdat het door de lever wordt omgezet in morfine. Het is een verdovend middel.
- **crack:** Dit is cocaïne vermengd met maagzout. In tegenstelling tot het snuiven van cocaïne wordt *crack* gerookt. Zeer verslavend.
- **GHB:** Dit staat voor gamma-hydroxyboterzuur. Oorspronkelijk werd het gebruikt als narcosemiddel. Meestal is het vloeibaar, maar het komt soms ook voor in poeder. Op korte termijn verdwijnen remmingen maar levert ook direct verwardheid en geheugenproblemen op. Men neemt al te snel een overdosis vanwege sterke effecten.
- **hasj:** In deze versterkte vorm van cannabis heeft het hallucinerende werking. Hoewel het in poedervorm bestaat wordt het vaak geperst in blokken. Het heeft een hallucinerende werking (alles wordt intenser).
- **heroïne:** Dit is een van de opiaten. Het bestaat in de vorm van wit poeder maar ook als geelbruine brokken. Het wordt gespoten of gerookt. Het geeft een ontspannen gevoel, dromerig, emoties worden onderdrukt.
- **ketamine:** Dit is een narcosemiddel uit de (dieren)geneeskunde. Het kan gesnoven worden alsook gespoten. Het wordt wel eens verward met coke. Omdat ketamine minder sterk is bestaat sneller de kans op een overdosis omdat de verwachte effect van coke uitblijft.
- **lachgas:** Dit blokkeert de glutamaatreceptor, een neurotransmitter die actief is in de hersenen. Hierdoor ontstaat een sterk roeseffect.
- **LSD:** Staat voor d-lysergzuurdiethylamide en wordt meestal geslikt. Het is een sterk hallucinerend middel.
- **methadon:** Dit opiaat staat bekend als afkickmiddel voor heroïne. Het is een morfine-nabootser.
- **methamphetamine (crystal meth):** Dit is een van de amfetamines, in de vorm van kristallen. Het werd ontwikkeld als vermageringsmiddel (onderdrukt honger) en tegen ADHD. De drugs leidt tot snelle tolerantie

waardoor de inname als snel verhoogd moet worden voor het verkrijgen van hetzelfde effect (soms 5x hoger). Een dodelijk hoeveelheid voor een beginner.

- **morfine:** Dit opiaat komt van opium. Het is een sterke narcotische pijnstillert.
- **oplosmiddelen:** Benzine, lijm, aanstekervloeistof, haarspuitbussen, verfverdunder (thinner) geven een verdovende werking.
- **paddo's:** Bepaalde paddenstoelen bevatten psilocine en psilocybine en geven een hallucinerende werking.
- **PCP:** 1-(1-phenylcyclohexyl)piperidine wordt afgekort PCP genoemd en is ook bekend als *angel dust*, Het is een hallucinogeen en dissociatief middel.
- **poppers:** Waren medicijnen die werden gebruikt bij hartklachten en ernstige astma-aanvallen. Tegenwoordig wordt het vooral in de sexscene gebruikt. Je snuift het in, het werkt erg kort (een uur).
- **qat:** Afkomstig van de *Catha edulis*, ook wel Miraa plant geheten. Kauwen op de bladeren verdrijft de vermoeidheid. De werkzame stof in de plant is *catinon*. De werking ligt tussen cafeïne en amfetamine.
- **speed:** Dit is een benaming voor amfetamine. Het is vaak een poeder. Het wordt meestal versneden met cafeïne (met circa 30-40% amfetamine). Het geeft energie, alles gaat sneller, men wordt zelfverzekerder.
- **tabak:** De stof nicotine stimuleert de productie van adrenaline, noradrenaline en dopamine in de hersenen. Zorgt voor ontspanning, meer zelfvertrouwen, toename concentratie.
- **THC:** Tetrahydrocannabinol is de werkzame stof in cannabis. De geconcentreerde vormen vallen onder lijst I, de plant onder lijst II (marihuana, hasj). Zie werking hasj.
- **truffels:** Zie ook de paddenstoelen. De werking is soortgelijk. Omdat het natuurproducten zijn verschilt zelfs binnen de soort de werking.
- **XTC (ectasy):** de werkzame stof is *methyleendioxymethamfetamine*, (MDMA). Het bestaat in pil-, poeder- en kristalvorm. De pillen zijn veel sterker geworden (van 80 naar 200 mg MDMA). Het geeft een warme gloed door het lichaam, een gelukkig gevoel (euroforie), de waarneming wordt intenser.

De werking van voorgaande middelen is tijdelijk van aard, soms heel erg kort. Het het verlies van het effect komt de rekening. Want drugs verstoren de balans in het lichaam. Daar waar eerst energie was is dat na het gebruik verdwenen. En dat is nog het onschuldige effect. Afhankelijk van de hoeveelheid, het soort en de sterkte van de drugs kunnen allerlei lichamelijke effecten optreden zoals:

- stijging hartslag, bloeddruk en lichaamstemperatuur;
- hartkloppingen;
- zeten, duizeligheid, misselijkheid, hoofdpijn;

- verhoogde lichaamstemperatuur;
- hoesten, transpireren, trillen;
- moeite met scherp zien.

Gelet op voorgaande reactie is het duidelijk dat je met drugsgebruik feitelijk je lichaam vergiftigd. Bij een overdosis kan het lichaam de dosis van het 'gif' niet meer verwerken, reguleren. Datgene wat eerst als fijn werd ervaren leidt dan tot ernstige gevolgen, tot de dood aan toe. Niet zelden wordt de ademhandelingsprikkel onderdrukt zodat de gebruiker stikt.

Dit is het directe effect. Een indirect effect is de verslaving. Om de kick weer te krijgen moet het middel weer ingenomen worden. Door opbouw van tolerantie moet meer worden genomen om tenminste hetzelfde effect te krijgen. Met nog meer schadelijke effecten aan het lichaam en de geest. Ergo, het wordt een verslaving, zowel lichamelijk als geestelijk.

Er is onderzoek gedaan naar de schade veroorzaakt van drugs, betrekking hebben de op acute en chronische giftigheid, verslaving en sociale schade op gebruikers- en bevolkingsniveau. Uit dat onderzoek uit 2009 bleek de volgende volgorde van schadelijkste drugs (opiaten – behalve heroïne – niet meegenomen):¹⁶ crack, heroïne, tabak, alcohol, cocaïne, methamfetamine, amfetamine, ghb, benzodiazepinen (slaap- en kalmeringsmiddelen), cannabis, ketamine, mdma (xtc), khat, lsd, paddo's.

De legale drugs alcohol en tabak staan in de top 4 van meest schadelijke drugs.

16 <https://www.jellinek.nl/vraag-antwoord/welke-drug-is-de-gevaarlijkste/>

Hoofdstuk 2 Wet- en regelgeving

2.1 Verdragen

De regelgeving inzake drugs begon niet met een wet maar met een verdrag. Het was de Opiumconventie van 1912 te Den Haag dat leidde tot het eerste verdrag dat drugsdelicten moest tegengaan: het Internationaal Opiumverdrag van 23 januari 1912. Het werd geplaagd door ratificatieproblemen zodat invoering ervan pas mogelijk was voor enkele leden vanaf 11 februari 1915.¹⁷ Het verdrag was voor Nederland reden om een eigen drugswet in te voeren, de Opiumwet 1919.

Een tweede Internationaal Opiumverdrag volgde. Het 'Verdrag met bijbehorend Protocol, betreffende de vervaardiging en de bereiding van, alsmede den handel in verdoovende middelen' van Genève, gesloten op 19 februari 1925. Dit tweede verdrag vulde het eerste verdrag aan, alsook verving delen ervan. Onze wetgever bleef niet achter, maar in plaats van aanpassing werd de Opiumwet 1919 vervangen door de Opiumwet 1928. Waarom? "Nu (...) belangrijke wijzigingen moesten worden gebracht in de bestaande wet, was het juister den vorm van een nieuwe wet te kiezen, waardoor ook meer gemakkelijker van lezen van de wet wordt verkregen."¹⁸

Daarna volgde een derde Internationaal Opiumverdrag, het 'Enkelvoudig Verdrag inzake verdoovende middelen', getekend te New York op 30 maart 1961. Dit verdrag vervangt de twee voorgaande verdragen.

Na dit verdrag volgden andere drugsverdragen. Blijkens artikel 1, eerste lid, onder e tot en met j, Opiumwet gaat het om:

- e. Enkelvoudig Verdrag: het op 30 maart 1961 te New York tot stand gekomen Enkelvoudig Verdrag inzake verdoovende middelen (Trb. 1963, 81), zoals gewijzigd bij het op 25 maart 1972 te Genève tot stand gekomen Protocol tot wijziging van dat verdrag (Trb. 1987, 90);
- f. Psychotrope Stoffen Verdrag: het op 21 februari 1971 te Wenen tot stand gekomen Verdrag inzake psychotrope stoffen (Trb. 1989, 129);
- g. Kaderbesluit 2004/757/JBZ: Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad van 25 oktober 2004 betreffende de vaststelling van minimumvoorschriften met betrekking tot de bestanddelen van strafbare feiten en met betrekking tot straffen op het gebied van de illegale drugshandel (PbEU 2004, nr. L 335), zoals laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn(EU) 2017/2103 van het Europees Parlement en de Raad van 15 november 2017 tot wijziging van het Kaderbesluit 2004/757/JBZ van de Raad teneinde psychoactieve stoffen in de definitie van «drug» op te nemen en tot intrekking van Besluit 2005/387/JBZ van de Raad;

¹⁷ https://nl.wikipedia.org/wiki/Internationaal_Opiumverdrag

¹⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 1927-1928, 193, nr. 3. pag. 4

- h. Besluit 2005/387/JBZ: Besluit 2005/387/JBZ van de Raad van 10 mei 2005 inzake de uitwisseling van informatie, de risicobeoordeling en de controle ten aanzien van nieuwe psychoactieve stoffen (PbEU 2005, L 127);
- i. Verdrag tegen sluikhandel: het op 20 december 1988 tot stand gekomen Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 1989, 97);
- j. Verdrag ter uitvoering van artikel 17 van het Verdrag tegen sluikhandel: het op 31 januari 1995 te Straatsburg tot stand gekomen Verdrag inzake de sluikhandel over zee, ter uitvoering van artikel 17 van het Verdrag van de Verenigde Naties tegen de sluikhandel in verdovende middelen en psychotrope stoffen (Trb. 2010, 165 en 239).

Er wordt in jurisprudentie getoetst aan specifieke bepalingen van verdragen. Het voert te ver in dit boek om alle verdragen en de daarbij behorende toelichting uit te werken. Te meer nu de wetgever dat reeds heeft gedaan voor de Opiumwet en de daarbij behorende regelgeving. En dat is uitgewerkt in dit boek.

2.2 Wet- en regelgeving

2.2.1 Huidige wetgeving

De Opiumwet 1919 werd vervangen door de Opiumwet 1928. Hierbij hoort:

- Opiumwetbesluit;
- Uitvoeringsregeling Opiumwet;
- Besluit verlening machtiging CAK voor afgifte schriftelijke verklaringen ex artikel 6a Opiumwet.¹⁹

Nu kunnen meer wetten van toepassing zijn. Voor het maken van legale drugs (medicijnen) geldt de Geneesmiddelenwet. Daarnaast kan ook de Wet voorkoming misbruik chemicaliën aan de orde zijn (bij het maken van drugs). Deze wetten worden niet nader uitgewerkt.

voorheen

De Opiumwet 1919 begon met de strafbaarstelling van een kleine groep drugs.²⁰

¹⁹ Dit Besluit bestaat uit twee artikelen. Artikel 1: "Als het bestuursorgaan, bedoeld in artikel 6a Opiumwet, wordt aangewezen het CAK, genoemd in artikel 6.1.1. van de Wet langdurige zorg. ". Artikel 2: "Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst en werkt terug tot en met 1 augustus 2016."

²⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 1916-1917, 315, nr. 2

Artikel 1 Opiumwet 1919 (oud)

Het is, behoudens na te melden uitzonderingen, verboden: opium en alle derivaten daarvan, waaronder ook te verstaan ruw opium, toebereid opium, medicinaal opium, morphine, heroïne en cocaïne, zooals die stoffen omschreven zijn bij het, bij de wet van 20 Juni 1914 (Staatsblad n°. 257) goedgekeurde internationale opiumverdrag, in te voeren, te vervoeren, uit te voeren, toe te bereiden, te verkoopen, af te leveren of ten verkoop of ter aflevering voorhanden te hebben

In de Opiumwet 1928 werd de strafbaarstelling uitgebreid:

Artikel 2 Opiumwet 1928 (oud)

1. Het is verboden :

- a. opium, waaronder te verstaan ruw opium en medicinaal opium,
- b. bereid opium,
- c. ruwe cocaïne en ecgonine,
- d. morphine, diacetylmorphine, cocaïne en hare respectieve zouten,
- e. eenige bereiding van de onder a, b, e an d bedoelde stoffen,
- f. extract en tinctuur van indischen hennep,
- g. de verdoovende middelen, door Onzen Minister aan te wijzen,
 - A. in, uit of door te voeren,
 - B. te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkoopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren,
 - C. te bezitten of aanwezig te hebben,
 - D. te vervaardigen.

2. Onze Minister kan bereidingen, bedoeld onder letter e van het eerste lid van dit artikel, aanwijzen, waarop het verbod, in dit artikel gesteld, geheel of ten deele niet van toepassing is.

Artikel 3 Opiumwet 1928 (oud)

1. Het is verboden:

- a. cocabladeren,
- b. indischen hennep,
- c. de hars, die uit indischen hennep wordt getrokken,
- d. de gebruikelijke bereidingen, waaraan deze hars ten grondslag ligt (zooals hashish, esrar, chiras en djamba), in, uit of door te voeren.

2. Wij behouden Ons voor bij algemeenen maatregel van bestuur ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde middelen regelen te stellen, welke Wij noodig achten, om naleving van de bepalingen van de Opiumverdragen en van deze wet te verzekeren en misbruiken te voorkomen.

thans

Het werd duidelijk dat dit zo niet werkt. De ontwikkelingen in de drugs-wereld gaan te snel en leveren te veel variatieiten op om dit in de Opiumwet op te nemen. Daarop is gekozen voor de oplossing in artikel 3a Opiumwet: opname in twee lijsten.

Vanuit het Verdrag wordt internationaal bekeken welke middelen wel of niet verboden zouden moeten worden, om zo vervolgens via een besluit op te nemen, af te voeren of te wijzingen in Lijst I of II (zie bijlage). Lijst I staat voor harddrugs, lijst II voor softdrugs. De gevolgen van het soort lijst zijn groot, niet in de laatste plaats voor de maximale strafmaat. Waarom het onderscheid?

De wetgever: "Vooropgesteld wordt echter een differentiatie aan te brengen in de strafbaarstellingen, die verband houdt met het verschil in risico dat het gebruik van middelen uit deze beide categorieën oplevert. De middelen vermeld op lijst I worden door de ondergetekenden in navolging van het rapport van de Werkgroep verdovende middelen beschouwd als drugs waarvan het gebruik een onaanvaardbaar risico oplevert."²¹

Het is de minister die de lijst bijhoudt: "Daarnaast wordt voorgesteld dat de minister bevoegd wordt middelen die bij de ministeriële regeling, vastgesteld krachtens artikel 2, derde lid, onder de reikwijdte van het in artikel 2, eerste lid, bedoelde verbod zijn gebracht, tevens onder de reikwijdte van artikel 4, eerste lid, te brengen. Het doel van deze bepaling is dat middelen die met spoed, via de snelle procedure van artikel 2, derde lid, verboden worden, ook snel in aanmerking moeten kunnen komen voor voorschrijven op recept indien zij therapeutische eigenschappen blijken te bezitten."²²

De bevoegdheid is vastgelegd in artikel 3a Opiumwet.

Artikel 3a Opiumwet

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden aan de bij deze wet behorende lijst I of lijst II middelen toegevoegd indien deze onder de werking van het Enkelvoudig Verdrag of het Psychotrope Stoffen Verdrag worden gebracht of uit hoofde van de uit het Kaderbesluit 2004/757/JBZ of het Besluit 2005/387/JBZ voortvloeiende verplichting onder de werking van deze wet dienen te worden gebracht. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen van lijst I of II middelen worden geschrapt indien deze aan de werking van de in de eerste volzin bedoelde verdragen worden onttrokken dan wel indien de in die volzin bedoelde verplichting uit hoofde van het Kaderbesluit 2004/757/JBZ of het Besluit 2005/387/JBZ komt te vervallen.
2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen aan lijst I of lijst II middelen worden toegevoegd indien is gebleken dat deze het bewustzijn van de mens beïnvloeden en bij gebruik door de mens kunnen leiden tot schade aan zijn gezondheid en schade voor de samenleving.
3. Bij algemene maatregel van bestuur worden middelen die krachtens het tweede lid zijn toegevoegd, van lijst I of lijst II geschrapt indien is gebleken dat zij de in het tweede lid bedoelde eigenschappen niet of niet meer bezitten.
4. Een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in het eerste, tweede en derde lid, wordt niet vastgesteld dan nadat vier weken zijn verstreken nadat het ontwerp van de maatregel is overgelegd aan de beide Kamers der Staten-Generaal en binnen die termijn niet door of namens een van beide Kamers de wens te kennen wordt gegeven dat het in het ontwerp van de maatregel geregelde onderwerp wordt geregeld bij wet.
5. Indien naar het oordeel van Onze Minister handelingen als bedoeld in artikel 2 of 3 ten aanzien van een middel onverwijd moeten worden verboden en de totstandkoming van een algemene maatregel van bestuur als bedoeld in het eerste of tweede lid niet kan worden afgewacht, kan het middel daartoe bij ministeriële regeling worden aangewezen. Onze Minister draagt ervoor zorg dat tegelijk met de vaststelling van deze ministeriële regeling het ontwerp van een algemene maatregel van bestuur met dezelfde inhoud ter beoordeling aan de ministerraad wordt aangeboden. De ministeriële regeling blijft, behoudens eerdere intrekking, van kracht totdat de algemene maatregel van bestuur waarbij het betreffende middel wordt aangewezen in werking treedt, doch uiterlijk tot een jaar na het inwerkingtreden van de regeling.

21 Tweede Kamer, vergaderjaar 1974-1975, 13 407, nr. 3, pag. 16-17

22 Tweede Kamer, vergaderjaar 1997-1998, 25 737, nr. 3, pag. 2.

strafbaarheid

Het is van belang dat het openbaar ministerie de juiste drugs op de juiste wijze in de tenlastelegging omschrijft (zoals vermeld in lijst I of II). Waarom? Voor de strafbaarheid gaat het erom dat de stof opgenomen in lijst I of II is vermeld in de tenlastelegging. Of een stof wel of niet de geest kan beïnvloeden maakt op zich niet uit. Er zijn tal van stoffen die die werking hebben en waarvan het gebruik niet strafbaar is. De keuze om een geestbeïnvloedende stof strafbaar te stellen is gemaakt door de stof wel of niet op te nemen in lijst I of II.

Dit is een gemis, omdat er een wedloop is met de drugsproducenten. Die proberen keer op keer stoffen te maken die een geestbeïnvloedende werking hebben op een wijze die niet strafbaar is gesteld in lijst I of II. Maar daarmee wordt het doel van de Opiumwet teniet gedaan: het bestrijden van die geestbeïnvloedende werking zodat de maatschappij een stuk veiliger is. De wetgever heeft in artikel 8, eerste lid, WVV1994 voor de verkeersveiligheid een oplossing gevonden.²³ Daar gaat het niet om de naam van de stof maar om de werking ervan. Inmiddels is de wetgever bezig met een lijst Ia in te voeren om deze wedloop te doorbreken. Dit wordt in paragraaf 2.2.2 toegelicht.

Wat zijn de gevolgen? Het is niet verstandig om ecstasy of XTC in de tenlastelegging op te nemen, zonder vermelding van de daarin bevindende werkzame stoffen. Dit omdat het een feit van algemene bekendheid is dat de in het spraakgebruik als XTC aangeduide drug haar effect, behalve aan MDMA, MDA of MDEA, ook aan andere, al dan niet op de bij de Opiumwet behorende lijst I vermelde stoffen, kan ontlenen.²⁴ En dat betekent dat XTC een straffeloze stof kan bevatten (ook al heeft die geestbeïnvloedende werking).

Daarom is testen van belang. Zo stelde het Nfl in een zaak vast dat het poeder geen amfetamine bevatte doch fluoramfetamine. Fluoramfetamine is niet opgenomen op lijst I of II van de Opiumwet. "Dat gebruikers het afgeleverde poeder amfetamine noemden doet daar niet aan af, nu ook fluoramfetamine een stimulerend en euforiserend effect heeft, vergelijkbaar met dat van amfetamine-achtigen. (...) Gelet op het vorenstaande schiet naar het oordeel van het hof het voorhanden bewijs ervoor tekort dat verdachte een hoeveelheid van een materiaal bevattende amfetamine heeft verkocht, afgeleverd, verstrekt, vervoerd dan wel aanwezig heeft gehad, zodat hij zal worden vrijgesproken van het hem ten laste gelegde."²⁵

Nu is niet elke fout fataal. Zo stelde een verdachte dat, hoewel erkennende dat het een wetgevingsfout betrof, het bezit van gamma-hydroxyboterzuur (GHB) niet strafbaar was omdat de stof niet was vermeld in de lijsten behorende bij

23 "Het is een ieder verboden een voertuig te besturen, als bestuurder te doen besturen of als begeleider op te treden, terwijl hij verkeert onder zodanige invloed van een stof, waarvan hij weet of redelijkerwijs moet weten, dat het gebruik daarvan - al dan niet in combinatie met het gebruik van een andere stof - de rijvaardigheid kan verminderen, dat hij niet tot behoorlijk besturen of tot behoorlijk te begeleiden in staat moet worden geacht."

24 Hoge Raad 25-11-2003, ECLI:NL:HR:203:AM2764

25 Hof 's-Hertogenbosch 12-10-2012, ECLI:NL:GHSHE:2012:BY0035

de Opiumwet. Het hof verwierp het verweer. Verwijzende naar de verdragen en de uitvoering die de minister daaraan gaf concludeerde het hof dat "het middel gammahydroxyboterzuur, zijnde een andere benaming voor 4-hydroxyboterzuur, door de wetgever strafbaar is gesteld en als dusdanig op lijst II (thans lijst I, red.) bij de Opiumwet is geplaatst."²⁶

hennep

Hennep is bijzonder nuttige plant. De zaden worden voor vogelvoer gebruikt, de vezels voor touw, de rest van de plant (mits er maar THC in zit) kan gebruikt worden om *high* van te worden. Nu kan er aan het THC-gehalte gesleuteld worden waardoor het zo sterk wordt dat het vergelijkbaar is met harddrugs. Daarom valt de plant onder lijst II, maar bewerkingen ervan onder lijst I.

hennep	
LIJST I	LIJST II
<ul style="list-style-type: none"> • Tetrahydrocannabinol (THC), sinds 1-11-1976 • Elk preparaat, dat hennephars bevat, met uitzondering van vaste mengsels, omschreven op lijst II, sinds 17-3-2003 • Hennepolie" omschreven als "concentraat van planten van het geslacht Cannabis (hennep) verkregen door extractie van hennep of hasjiesj, al dan niet vermengd met olie, sinds 17-3-2003 	<ul style="list-style-type: none"> • Hennep (waaronder wordt begrepen) elk deel van de plant van het geslacht Cannabis, waaraan de hars niet is onttrokken, met uitzondering van de zaden, sinds 1-11-1976 • Gebruikelijke vaste mengsels van hennephars en plantaardige elementen van hennep (zoals hashish, esrar, chiras en djamba) waaraan geen andere substanties zijn toegevoegd, in de periode 1-11-1976 tot 17-3-2003 • Hasjiesj, een gebruikelijk vast mengsel van de afgescheiden hars verkregen van planten van het geslacht Cannabis (hennep) met plantaardige elementen van deze planten, sinds 17-3-2003

De wetgever: "In het wetsontwerp wordt een onderscheid gemaakt tussen hennep en henneproducten, vermeld op lijst II behorende bij de wet enerzijds, en de middelen vermeld op lijst I anderzijds. (...)

De op lijst II geplaatste producten van hennep zijn zodanig omschreven dat zij beperkt worden tot die henneproducten welke, zoals hier te lande een opiumwetgeving heeft gegolden, als zodanig bekend zijn. Aan het woord 'gebruikelijk' wordt door het noemen van de uit het huidige artikel 3 overgenomen voorbeelden nog een extra accent gegeven. De nog slechts sinds enkele jaren voorkomende 'hash-olie' (*liquid hashish* en *liquid cannabis*) wordt niet onder het regime van de overige henneproducten gebracht, omdat dit product zeer hoge concentraties van werkzame bestanddelen, waaronder tetrahydrocannabinol, kan bevatten. De daardoor aan het gebruik klevende risico's moeten als onaanvaardbaar worden beoordeeld.

²⁶ Hof 's-Hertogenbosch 06-11-2009, ECLI:NL:GHSHE:2009:BK4090

De hash-olie die wordt verkregen door de grondstof (hashish en hennep) met een organisch oplosmiddel (alcohol, aceton en dergelijk) uit te trekken, bestaat meestal in de vorm van een stroperige vloeistof. Er zijn echter ook extracten van hashish aangetroffen, die vrijwel vast waren. Tussen deze extracten (op lijst I vermeld als 'elk preparaat dat hennephars bevat') en de henneproducten, voorkomende op lijst II, bestaat dit onderscheid dat in de op lijst II gebrachte producten botanische fragmenten van de hennepplant aanwezig zijn, wat bij hashish altijd en bij hash-olie die zorgvuldig gefilterd is, niet het geval is. Bovendien mogen in de op lijst II geplaatste producten, behalve hennephars en botanische fragmenten van de hennepplant geen andere substantie voorkomen. Onder die laatste substanties vallen onder meer de eerder genoemde oplosmiddelen, als restant na verdamping achtergebleven in de hash-olie.

Met betrekking tot de henneproducten die voorkomen op lijst II wordt in het wetsontwerp geen onderscheid gemaakt naar gelang het THC-gehalte, daar het ondoenlijk is dit gehalte bij de opsporing vast te stellen."²⁷

In een latere wetswijziging is ervoor gekozen de begrippen te simplificeren.²⁸

oude benaming	nieuwe benaming
Elk preparaat, dat hennephars bevat, met uitzondering van vaste mengsels, omschreven op lijst II, onderdeel B.	hennepolie
Gebruikelijke vaste mengsels van hennephars en plantaardige elementen van hennep (zoals hashish, esrar, chiras en djamba), waaraan geen andere substanties zijn toegevoegd	hasjiesj

De gehele hennepplant valt onder de Opiumwet, ongeacht het THC-gehalte van de plant. Het hangt van de aard van het henneproduct af of het valt onder lijst I of lijst II.

"Uit de wetsgeschiedenis blijkt als bedoeling van de wetgever dat elk gebruikelijk vast mengsel van hennephars en plantaardige elementen van hennep waaraan geen andere substanties zijn toegevoegd - ongeacht het THC-gehalte - een middel is in de zin van lijst II.

Tevens volgt uit de wetsgeschiedenis en uit de inrichting en samenhang van de lijsten I en II dat de henneproducten die zijn vermeld op lijst II enerzijds en hennepolie respectievelijk "elk preparaat, dat hennephars bevat, met uitzondering van vaste mengsels, omschreven op lijst II (onderdeel B)" anderzijds, elkaar uitsluiten. Uit niets blijkt dat de wetgever wat betreft deze in 1976 bij de toenmalige wijziging van de Opiumwet gemaakte keuze bij latere wijzigingen van die wet van opvatting is veranderd."²⁹

27 Tweede Kamer, vergaderjaar 1974-1975, 13 407, nr. 3, pag. 16-17

28 Tweede Kamer, vergaderjaar 2000-2001, 27 874, nr. 3, pag. 10-13

29 Hoge Raad 02-03-2010, ECLI:NL:HR:2010:BK4154

Nu is er een regeling omtrent het bezit van 30 gram hennep. Die regeling doet niets af aan de strafbaarheid van de hennepplant. Zo stelde een raadsman dat onder hennep niet kan worden begrepen de gehele hennepplant, maar slechts de geogste delen ervan voor zover het gewicht van de werkzame bestanddelen meer bedraagt dan 30 gram. Dit is niet juist.

Hoge Raad: "Voor dit betoog is geen steun te vinden in het recht. Gelijk volgt uit de wetsgeschiedenis, welke ten grondslag ligt aan de Opiumwet zoals deze is gewijzigd bij Wet van 23 juni 1976, met de daarbij behorende Lijst II, (Stb. 1976, 424) heeft de wetgever het aanwezig hebben, dus ook het verbouwen van hennepplanten verboden, tenzij art. 4 van het Besluit van 1 oktober 1976, houdende uitvoering van artikel 3a, eerste lid, van de Opiumwet (Stb. 1976, 509) van toepassing is en het hennep betreft welke kennelijk bestemd is voor de winning van zaad of vezel of uitsluitend als windkering in de land- en tuinbouw wordt gebruikt. Dat de wetgever de gehele hennepplant onder het verbod gebracht, ongeacht de vraag of de plant werkzame bestanddelen bevat, volgt met name ook uit de MvT, Kamerstukken II 1974-1975, 13 407, nr. 3, blz. 17, voor zover inhoudende: 'Met betrekking tot de henneproducten die voorkomen op lijst II wordt in het wetsontwerp geen onderscheid gemaakt naar gelang het THC-gehalte, daar het ondoenlijk is dit gehalte bij de opsporing vast te stellen. De gewichtshoeveelheid van 30 gram in het ontworpen artikel 11 bepaalt de grens tussen overtreding en misdrijf. De vaststelling van deze grens is geschied op grond van opsporingstechnische overwegingen. Tevens wordt met de gekozen hoeveelheid van 30 gram beoogd de bezitoverdracht tussen gebruikers binnen de overtredings sfeer te houden.'³⁰

In het verlonge op het vorige verweer werd gesteld dat hennepstekken geen hennepplanten zijn en daarom niet strafbaar zouden zijn. Ook dat verweer gaat niet op.

"Onder het stekken van een plant wordt verstaan het doen bewortelen van een (afgesneden) deel van een plant. Uit de afgescheiden delen, uitgezet in potgrond of een ander groeimedium, ontstaat weer een nieuwe plant (Grote Winkler Prins Encyclopedie, 8e druk, 1983, deel 21, p. 200). (...)

De opvatting dat onder hennep niet begrepen kan worden de gehele hennepplant, maar slechts de geogste delen ervan waarin zich het 'werkzame' bestanddeel (THC) bevindt, is niet juist.³¹

Evenmin is juist de opvatting dat pas van (een) hennep(plant) kan worden gesproken als het gaat om 'oogstrijpe' planten die zijn gekweekt met het oog op het genoemde werkzame bestanddeel.

In aanmerking genomen

(i) dat een stek een deel van een hennepplant is,

30 Hoge Raad 31-05-1994, NJ 1974, 674

31 Vgl. Hoge Raad 31-05-1994, NJ 1994, 674

(ii) dat onder hennep elk deel van de plant van het geslacht Cannabis wordt begrepen en

(iii) dat het niet van belang is of dat deel van de plant een 'werkzaam' bestanddeel bevat,

kan naar het oordeel van het hof in het kader van de Opiumwet een stek worden beschouwd als een hennepplant en valt een stek van de hennepplant onder het begrip 'hennep'.³²

paddo's

Bij paddo's (ook bekend als *magic mushrooms*) gaat het om paddenstoelen die van nature de stof psilocine, psilocybine, muscimol dan wel iboteenzuur bevatten. Deze middelen hebben een geestverruimende werking.

Lange tijd was de paddenstoel op zich niet strafbaar, alleen als een paddenstoel bewerkt werd was die bewerking strafbaar. Zie daar de reden voor het juridisch steekspel in oude jurisprudentie inzake de vraag of een paddenstoel wel of niet bewerkt was. De conclusie daarvan is dat gedroogde, gestampte, gemalen of in etenswaren verwerkte paddo's zijn aan te merken als preparaten in de zin van artikel 1, onder c, van de Opiumwet.³³

Toen met name toeristen zonder enige kennis van zaken paddo's gebruikten om vervolgens uit ramen te 'vliegen' was het voor de wetgever genoeg geweest. Sinds 1 december 2008 zijn zowel de bewerkte als onbewerkte paddo's onder de reikwijdte van lijst II van de Opiumwet gekomen.³⁴

middel: substantie of preparaat

Nu levert de strafbaarstelling van het middel, de stof, een te beperkte reikwijdte. Veelal gaat het om een bewerking van het middel. Juist daarin zit de werking. Zo is er met de Miraaplant niet veel aan de hand. Totdat er thee van getrokken wordt. Vandaar dat niet alleen de substantie maar ook het preparaat strafbaar is gesteld.

De wetgever bedoeld met middel een substantie of preparaat (artikel 1 lid 1 onder d Opiumwet):

- substantie: "stof van menselijke, dierlijke, plantaardige of chemische oorsprong, daaronder begrepen dieren, planten, delen van dieren of planten, alsmede micro-organismen" (artikel 1 lid 1 onder b Opiumwet).
"Voor toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen worden de zouten van de substanties met die substanties gelijkgesteld." (artikel 1 lid 2 Opiumwet).
- preparaat: "een vast of vloeibaar mengsel van substanties" (artikel 1 lid 1 onder c Opiumwet). Een voorbeeld van een preparaat zijn gedroogde, gestampte en gemalen paddestoelen.³⁵

32 Hof 's-Hertogenbosch 05-08-2003, ECLI:NL:GHSHE:2003:AI0847

33 Zie Hoge Raad 05-11-2002, ECLI:NL:HR:2002:AE2095

34 Zie Aanwijzing Opiumwet

35 Hoge Raad 05-11-2002, ECLI:NL:HR:2002:AE2094

Nu is de gehele hennepplant strafbaar, net zoals de cocaplant dat is. Maar dat geldt niet voor vele andere planten. Maar van die niet strafbare planten zijn de substanties of preparaten vaak wel weer strafbaar.

“Voor zover op die lijsten naast bepaalde substanties wel preparaten zijn vermeld doch niet de planten of delen van planten waarin die substanties van nature voorkomen, vloeit daaruit voort dat de in art. 2 en 3 Opiumwet vervatte verboden geen betrekking hebben op die niet vermelde planten en delen van planten. Miraa-planten worden op de lijsten niet vermeld zodat de Opiumwet de invoer daarvan niet verbiedt.”³⁶

Dit geldt ook voor de ayahuascaplant waarin DMT zit. Het preparaat DMT is opgenomen onder lijst I en daardoor strafbaar, maar de delen van de plant (zoals boomschors) zijn niet opgenomen in lijst I of II. Dus het aanwezig hebben van boomschors is niet strafbaar.³⁷ Het bewerken ervan wel.

De verdachte beschikte over verbrokkelde DMT bevattende acaciabladeren. Die heeft hij verder) vermalen en vermengd met passiebloem. Deze *Acacia Mixture* is een preparaat. Daaraan doet niet af dat acaciabladeren op zichzelf een natuurproduct zijn.³⁸

Voorgaande betekent dat het invoeren van de Mira-plant (gebruikt voor Qat) niet strafbaar is.

Rechtbank: “In die gevallen namelijk, waarin het gebruik - zonder noemenswaardige bewerking vooraf - van bepaalde delen van planten als verdovend middel bekend is en de wetgever dat gebruik met een verbod heeft willen treffen worden deze delen van planten zelfstandig als substantie op de bij de Opiumwet behorende lijsten gebracht. Dit is bijvoorbeeld het geval bij coca-blad (gebruik door middel van kauwen) en hennep (gebruik door middel van roken).

Het is dus kennelijk niet de bedoeling van de wetgever geweest, dat alle planten, zaden en delen van planten, waarin enig op lijst I of lijst II genoemd middel in enige mate kan worden aangetoond, worden vereenzelvigd met dat middel en als verdovend middel in de zin van de Opiumwet worden beschouwd.

De miraa-plant noch de catha edili-plant noch delen van die planten staan als zodanig vermeld op de bij de Opiumwet behorende lijsten. De in beslag genomen qat vormt dus geen voorwerp van een strafbaar feit, althans niet van het door de officier van justitie genoemde strafbare feit, zodat op die grond niet tot inbeslagneming had mogen worden overgegaan. In zoverre is het klaagschrift gegrond.”³⁹

36 Hoge Raad 29-11-1994, NJ 1995, 292

37 Hoge Raad 26-03-2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ5374

38 Vgl. Hoge Raad 05-11-2002, ECLI:NL:HR:2002:AE2094; Hoge Raad 23-10-2012, ECLI:NL:HR:2012: BX6729

39 Rechtbank Haarlem 01-07-1994, NJ 1994, 682

legaliteitsbeginsel

Hoe verhoudt de lijsten I en II zich met het legaliteitsbeginsel? Artikel 1, tweede lid, Sr stelt: “Bij verandering in de wetgeving na het tijdstip waarop het feit begaan is, worden de voor de verdachte gunstigste bepalingen toegepast.”

Hoge Raad: “In zijn arrest van 12 juli 2011, LJN BP6878, NJ 2012/78 heeft de Hoge Raad zich uitgesproken over de huidige betekenis die aan art. 1, tweede lid, Sr moet worden toegekend. Ingeval na het begaan van het feit de delictsomschrijving - in voor de verdachte gunstige zin - is gewijzigd, waaronder begrepen veranderingen in de bestanddelen alsmede het vervallen van strafbaarstellingen, is art. 1, tweede lid, Sr toepasselijk indien die wetswijziging voortvloeit uit een verandering van inzicht van de wetgever omtrent de strafwaardigheid van het vóór de wetswijziging begane strafbare feit.

Voor regels van sanctierecht, die zowel het specifieke strafmaximum als meer algemene regels met betrekking tot de sanctieoplegging kunnen betreffen, geldt dat een sedert het plegen van het delict opgetreden verandering door de rechter met onmiddellijke ingang - en dus zonder toetsing aan de maatstaf van het gewijzigd inzicht van de strafwetgever omtrent de strafwaardigheid van de vóór de wetswijziging begane strafbare feiten - moet worden toegepast, indien en voor zover die verandering in de voorliggende zaak ten gunste van de verdachte werkt.”⁴⁰

Dit betekent dat een opname in lijst I of II de regels van sanctierecht zijn veranderd. Als dat gebeurt ten gunste van de verdachte moet de rechter de nieuwe regels toepassen.

2.2.2 Toekomstige wetgeving

versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit (35 564)

Dit wetsvoorstel is op 1 juni 2021 aangenomen door de Tweede Kamer. Het ligt thans bij de Eerste Kamer.

Het wetsvoorstel wordt niet toegelicht in dit boek. Wel wordt gewezen op een op te nemen artikel 13d:⁴¹

Artikel 13d Opiumwet

1. Op vordering van het openbaar ministerie kan de rechter bepalen dat aan degene die is veroordeeld wegens een feit strafbaar gesteld in de artikelen 10, 10a, eerste lid, 11, eerste tot en met vijfde lid, 11a of 11b, de verplichting wordt opgelegd tot het vergoeden van de kosten die ten laste van

⁴⁰ Hoge Raad 26-03-2013, ECLI:NL:HR:2013:BZ5374

⁴¹ Eerste Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 35 564, A, pag. 7

de staat komen in verband met de vernietiging van voorwerpen die ernstig gevaar opleveren voor de leefomgeving of voor de volksgezondheid en ten aanzien waarvan:

a. de maatregel, bedoeld in artikel 36b, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, wordt opgelegd;

b. de maatregel, bedoeld in artikel 36b, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht, had kunnen worden opgelegd maar waarvan door de veroordeelde afstand is gedaan op de wijze, bedoeld in artikel 116, tweede lid, aanhef en onderdeel c, van het Wetboek van Strafvordering; of

c. een machtiging tot vernietiging als bedoeld in artikel 117, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering, is verleend voor zover het voorwerpen betreft die van zodanige aard zijn dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of het algemeen belang.

2. De rechter kan het te betalen bedrag lager vaststellen dan de kosten, bedoeld in het eerste lid. Artikel 36e, vijfde lid, vijfde en zesde volzin, van het Wetboek van Strafrecht is van overeenkomstige toepassing.

3. De tenuitvoerlegging van de maatregel, bedoeld in het eerste lid, geschiedt op de wijze van tenuitvoerlegging van de maatregel, bedoeld in artikel 36e van het Wetboek van Strafrecht.

Dit artikel maakt het mogelijk dat kosten voor het opruimen van drugsafval niet langer voor rekening van de maatschappij komt, maar van de veroorzaker. Hiermee wordt invulling gegeven aan het uitgangspunt dat 'de vervuiler betaalt'.

wet gesloten coffeeshopketen (34 165)

Dit initiatiefwetsvoorstel is op 21 februari 2017 aangenomen door de Tweede Kamer. Het is thans in behandeling bij de Eerste Kamer.

"Dit initiatiefvoorstel van het Tweede Kamerlid Sneller en Sjoerdsma (beiden D66) regelt door een wijziging van de Opiumwet het gedogen van de teelt en verkoop van hennep en hasjies via een gesloten coffeeshopketen. Hiermee wordt een deel van het cannabisbeleid gereguleerd.

Met dit voorstel wordt een einde gemaakt aan de situatie dat het bezit en verkoop van een gebruikershoeveelheid cannabis via coffeeshops wordt gedoogd, maar de teelt en aanvoer van hennep verboden zijn. Voorgesteld wordt dat bedrijfsmatige telers die bepaalde voorwaarden naleven van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een ontheffing kunnen krijgen en daarmee niet strafrechtelijk vervolgd kunnen worden. Ten slotte wordt het telen, bewerken en verkopen van hard- en softdrugs indien daarvan levensgevaar of zwaar lichamelijk letsel te duchten valt of indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, afzonderlijk strafbaar gesteld."⁴²

Deze wet wordt niet verder toegelicht.

wet experiment gesloten coffeshopketen (34 997)

Dit voorstel is inmiddels wet. Het is zowel door de Tweede Kamer als de Eerste kamer aangenomen.

"Dit wetsvoorstel maakt het mogelijk om te experimenteren met het gedogen van wiet en de verkoop van op kwaliteit gecontroleerde hennep en hasjiesj voor recreatief gebruik in een gesloten coffeeshopketen. Een gesloten coffee-

⁴² https://www.eerstekamer.nl/nonav/wetsvoorstel/34165_initiatiefvoorstel_sneller?df1=vgi8gqg22ws7&df2=all2

shopketen is een keten waarbinnen de handel volgens de in het wetsvoorstel gestelde regels plaatsvinden. Met dit experiment wil de regering zien of en hoe op kwaliteit gecontroleerde wiet gedecriminaliseerd aan de coffeeshops kan worden geleverd en wat de effecten hiervan zijn."⁴³

Deze wet wordt niet verder toegelicht.

wijziging van de Opiumwet vanwege nieuwe psychoactieve stoffen (lijst 1A)

Dit voorstel bevindt zich nog in de fase van het afronden van de internetconsultatie (van 20 april 2020).

"Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de Opiumwet te wijzigen door aan de bestaande lijsten I en II een lijst IA toe te voegen. Deze lijst IA bevat een aantal stofgroepen met een psychoactieve werking waarvan de chemische structuur is afgeleid van meerdere middelen die op lijst I van de Opiumwet staan vermeld. Het gaat om stoffen die vergelijkbare psychoactieve effecten teweegbrengen, dan wel beogen teweeg te brengen, als de bekende drugs, zoals THC, MDMA en heroïne. Deze stoffen kunnen een voor de gebruiker onbekend gezondheidsrisico met zich mee brengen. De precieze gezondheidsrisico's van deze nieuwe stoffen zijn nog niet in kaart gebracht. Dat ze gezondheidsschade kunnen opleveren is echter aannemelijk. Vanuit het voorzorgbeginsel is het daarom wenselijk maatregelen te treffen. Onderhavig wetsvoorstel ziet op een generiek verbod op bepaalde stofgroepen en beoogt zowel de volksgezondheid te beschermen als de productie en handel in deze stoffen door de illegale drugsindustrie tegen te gaan."⁴⁴

Waarom dit voorstel? De wetgever: "De afgelopen jaren heeft Nederland zich ontwikkeld tot grote producent en doorvoerland van synthetische drugs. De illegale drugsindustrie in Nederland gaat gepaard met georganiseerde criminaliteit en heeft ernstige gevolgen voor de veiligheid. De aanpak van drugscriminaliteit vraagt veel inzet van politie en justitie. Producenten en handelaars in drugs zijn bedreven in het buiten de radar opereren en bovendien creatief in het vinden van manieren om de Opiumwet te omzeilen. Die creativiteit bestaat onder andere uit het ontwikkelen van nieuwe stoffen die qua effect sterk lijken op de reeds verboden drugs, maar in ons land wel legaal zijn. Het zijn veelal nog onbekende stoffen waarvan aannemelijk is dat zij vergelijkbare gezondheidsrisico's kennen als verwante stoffen die al wel op lijst I van de Opiumwet staan. Om deze ontwikkeling in Nederland een halt toe te roepen, is besloten over te gaan tot onderhavig wetsvoorstel."⁴⁵

"Nieuwe psychoactieve stoffen (hierna: NPS-en) zijn stoffen die geregeld op de markt verschijnen, die qua werking vergelijkbaar zijn met de klassieke illegale drugs, maar (nog) niet onder de drugswetgeving vallen. Een NPS

43 https://www.eerstekamer.nl/nonav/wetsvoorstel/34997_wet_experiment_gesloten

44 <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK010215>

45 <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK010215>

wordt Europees gedefinieerd als1: “een stof in zuivere vorm of in een preparaat, die noch onder bij het Enkelvoudig Verdrag van de Verenigde Naties van 1961 inzake verdovende middelen zoals gewijzigd bij het Protocol van 1972 valt, noch onder het Verdrag van de Verenigde Naties inzake psychotrope stoffen van 1971, maar gezondheids- of sociale risico’s met zich kan meebrengen die gelijkaardig zijn aan deze die de stoffen die onder die verdragen vallen, met zich kunnen meebrengen.”

NPS-en worden vaak geproduceerd om de drugswetgeving te omzeilen. Door kleine structurele veranderingen in de chemische structuur van een illegale drug aan te brengen, ontstaat een nieuwe en nog legale psychoactieve stof met vergelijkbare effecten als illegale drugs. NPS-en vormen daarmee potentieel een bedreiging voor de volksgezondheid. De productie van NPS-en is aan geen enkele vorm van kwaliteitscontrole onderworpen en er is nog relatief weinig onderzoek gedaan naar de gezondheidseffecten van het gebruik van deze stoffen. Dit maakt dat potentiële kopers die interesse hebben voor (het uitproberen van) nieuwe psychoactieve middelen zich blootstellen aan mogelijk grote gezondheidsrisico’s. Producenten en handelaars nemen deze mogelijke risico’s voor lief en bevinden zich vaak in of dichtbij de netwerken die ook illegale drugs op de markt brengen. De illegale drugsindustrie heeft een ondermijnend effect op de samenleving.

Daarom is het van belang op te treden tegen producenten en handelaars die grijpen naar deze NPS-en om de drugswetgeving en aldus sancties te ontlopen. Tegelijkertijd is het zaak de verkeerde indruk bij consumenten weg te nemen dat de stoffen niet (zo) schadelijk zijn omdat ze legaal zijn.”⁴⁶

Nu is het onbegonnen werk gebleken om de NPS aan te pakken, en daarom worden nu de stofgroepen aangepakt waaronder de NPS vallen.

“Het snel verschijnen van steeds weer een nieuwe NPS leidt tot een “uitputtingslag” tussen de producenten en de dealers en de autoriteiten. De ene NPS is nog niet verboden of de volgende dient zich al aan. Het toevoegen van een individuele NPS aan bestaande drugswetgeving neemt doorgaans veel tijd in beslag. Een aantal EU-landen, zoals Duitsland en België, heeft daarom besloten over te gaan tot invoering van generieke wetgeving, waarmee groepen NPS-en bij voorbaat verboden worden. Dit houdt in dat er een verbod is op alle substanties die kunnen worden afgeleid van de chemische basisstructuur van een stof. Indien de producent van NPS-en aan deze basisstructuur een chemische groep toevoegt, is de ontstane NPS automatisch verboden. Door bepaalde stofgroepen te verbieden wordt de productie van en handel in NPS-en belemmerd.

Bovendien maakt het verbod het mogelijk om te voldoen aan rechtshulpverzoeken vanuit het buitenland, bijvoorbeeld voor overlevering, tenuitvoerlegging van buitenlandse strafvonnis en kleine rechtshulp waarbij inzet van dwangmiddelen is vereist of overname voor strafvervolgning. Bij derge-

46 <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK010215>

lijke verzoeken dient te worden nagegaan of het feit waarvoor rechtshulp wordt gevraagd ook naar Nederlands recht strafbaar is. Geldt het vereiste en ontbreekt een Nederlandse strafbaarstelling, dan is Nederland verplicht dan wel bevoegd de gevraagde rechtshulp te weigeren.

Met opname van een groep NPS-en op lijst IA en de daaraan gekoppelde strafbaarstelling wordt in een juridische grondslag voorzien om aan rechtshulpverzoeken met betrekking tot die NPS-en te voldoen. Daarmee kan Nederland in internationaal verband aan strafrechtelijke onderzoeken die betrekking hebben op NPS-en effectief medewerking verlenen.⁴⁷

2.3 Beleidsregels

2.3.1 Algemeen

Het openbaar ministerie heeft verscheidende beleidsregels uitgevaardigd:

- Aanwijzing Opiumwet;
- Richtlijn Opiumwet, harddrugs 5.18;
- Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, harddrugs;
- Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, inzake qat;
- Richtlijn voor strafvordering Opiumwet, softdrugs.
- Richtlijn voor strafvordering voorbereiding/bevordering synthetische drugs (artikel 10a Opiumwet)

Deze gepubliceerde regels moeten worden beschouwd als recht in de zin van artikel 79 wet op de rechterlijk organisatie.

Hoge Raad: "De Aanwijzing bevat immers regels omtrent de beleidsuitgangspunten bij de opsporing en vervolging van Opiumwetdelicten. Deze op de uitoefening van het beleid van het openbaar ministerie betrekking hebbende en behoorlijk bekend gemaakte regels kunnen weliswaar niet gelden als algemeen verbindende voorschriften omdat zij niet krachtens enige wetgevende bevoegdheid zijn gegeven, maar binden wel het openbaar ministerie op grond van beginselen van een behoorlijke procesorde en lenen zich naar hun aard en strekking ertoe jegens de betrokkenen als rechtsregels te worden toegepast."⁴⁸

Dit betekent niet dat in alle mogelijke gevallen de richtlijn dient te worden nageleefd. Het hangt af van de feiten en omstandigheden. Zo kan de richtlijn stellen dat de strafzaak middels een transactie moet worden afgedaan. Maar dat geldt niet als die verplichting betrekking heeft op het als subsidiair opgenomen verwijt op de tenlastelegging terwijl voor het primaire feit geen transactie hoefde te worden aangeboden.⁴⁹

47 <https://wetgevingskalender.overheid.nl/Regeling/WGK010215>

48 Hoge Raad 19-06-1990, NJ 1991, 119

49 Hof 's-Gravenhage 15-09-2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BU4195

Het rauwelijks dagvaarden van de verdachte behoeft "evenmin zonder meer te leiden tot niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie in de vervolging, omdat in voorkomend geval het geschonden belang voldoende kan worden gecompenseerd doordat ter terechtzitting door het openbaar ministerie een straf wordt gevorderd die feitelijk in overeenstemming is met het transactieaanbod dat aan de verdachte overeenkomstig de richtlijn zou hebben moeten zijn gedaan en de rechter bij zijn beslissing omtrent de strafoplegging ervan doet blijken vorenbedoeld verzuim in zijn beoordeling te hebben betrokken."⁵⁰

Zo ook als de zaak afgedaan had kunnen worden met een transactie maar tevens een tenuitvoerlegging wordt gevorderd. Dan mag de zaak gedagvaard worden, ook al schrijft de richtlijn een transactie voor.⁵¹

Het in strijd met de richtlijn handelen kan toegestaan worden als sprake is van bijzondere omstandigheden.

Hoge Raad: "Indien het openbaar ministerie in strijd met een beleidsregel geen transactie heeft aangeboden doch heeft gedagvaard (...) behoeft het verzuim een transactie aan te bieden niet zonder meer te leiden tot niet-ontvankelijkheid van het openbaar ministerie in de vervolging. Bijzondere omstandigheden van het geval kunnen meebrengen dat dit gevolg achterwege blijft. In dit verband verdient opmerking dat het geschonden belang van de verdachte om niet in strijd met een beleidsregel te worden gedagvaard, in voorkomende gevallen voldoende kan worden gecompenseerd doordat ter terechtzitting, wanneer van zodanige strijd met een beleidsregel sprake is, door het openbaar ministerie een straf wordt gevorderd die feitelijk in overeenstemming is met het transactieaanbod dat aan de verdachte overeenkomstig de beleidsregel zou hebben moeten zijn gedaan en de rechter bij zijn beslissing omtrent de strafoplegging ervan doet blijken vorenbedoeld verzuim in zijn beoordeling te hebben betrokken. (...)

Aantekening verdient nog dat een niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie in de vervolging welke steunt op een verzuim als het onderhavige, er niet aan in de weg staat dat alsnog een met de toepasselijke beleidsregels overeenstemmend transactieaanbod wordt gedaan en dat de bevoegdheid tot strafvervolging ter zake van het feit waarop het transactieaanbod betrekking heeft herleeft indien de verdachte dit aanbod niet aanvaardt."⁵²

Oftewel, het vormverzuim is herstelbaar.

Het is van belang dat de beleidsregels duidelijk zijn. Tegenstrijdigheid in regelgeving wordt in het voordeel van de verdachte uitgelegd.

50 Vgl. Hoge Raad 08-10-2002, NJ 2003, 65; Hof 's-Gravenhage 15-09-2011, ECLI:NL:GHSGR:2011:BU4195

51 Hof Amsterdam 28-10-2015, ECLI:NL:GHAMS:2015:4529

52 Vgl. Hoge Raad 08-10-2002, NJ 2003, 65; Hoge Raad 24-06-2003, ECLI:NL:HR:2003:AF8678